

Matchning Södertörn

Socioekonomiskt bokslut

April 2012

Annie Persson

Evy Åström

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Uppdrag och tillvägagångssätt	3
2. ARBETSLÖSHETENS KOSTNADER.....	6
3. EKONOMI.....	8
4. RESULTAT.....	11
4.1 Jämförelse MS – Arbetsförmedlingen	11
5. BOKSLUT	13
6. SLUTSATSER.....	20
Bilagor.....	22
BILAGA 1 Utgångspunkter för beräkningar	22
BILAGA 2 Kommunal nytta per månad av MS	23
Källor.....	24

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Grunden för projektet Matchning Södertörn (MS) är det regionala utvecklingsprogram för Södertörn som beslutades under hösten 2007. Vid årsskiftet 2008/2009 kom de åtta berörda kommunerna (Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn, Nykvarn, Salem, Södertälje och Tyresö) överens om att inleda MS.

Projektet innehåller två delar; en för arbetskraft och en för näringsliv. Inom arbetskraftsdelen är syftet att på olika sätt stödja nyanlända flyktingar för att underlätta och påskynda deras inträde på den svenska arbetsmarknaden. Arbetet inom näringslivsdelen innebär att genom uppsökande verksamhet försöka förmå företagen i Södertörnskommunerna att anställa de nyanlända flyktingarna.

Deltagande i MS har i första hand erbjudits nyanlända flyktingar (före den 1 december 2010), som befunnits sig förhållandevis nära arbetsmarknaden. Målgruppen har senare utvidgats till dem som vistats längre tid i Sverige – upp till sju år - samtidigt som större fokus lagts på kvinnliga deltagare.

Efter beslut av strukturfondspartnerskapet, NUTEK och ESF-rådet, kördes projektet i gång i maj 2009. MS är ett samarbetsprojekt mellan Södertörnskommunerna, Arbetsförmedlingen och näringslivet.

Till MS finns ett följeforskningsuppdrag kopplat, med syfte att stödja, utveckla och utvärdera projektet. Tre delrapporter har lämnats och under 2012 lämnas en slutrapport samt ett socioekonomiskt bokslut. Det socioekonomiska bokslutet ska alltså ses som ett komplement till följeforskningen, där den mer samlade analysen av projektet görs.

1.2 Uppdrag och tillvägagångssätt

Vad är ett socioekonomiskt bokslut? Ett socioekonomiskt bokslut ska i bästa fall upplysa intressenterna om kostnaderna och fördelarna med en åtgärd. Önskvärt är att jämföra vad som händer när åtgärden genomförs jämfört med en situation då åtgärden inte genomförs.

Vägledande är dels det mer eller mindre etablerade ”socioekonomiska bokslut/socioekonomi” som utvecklats av Nilsson och Wadeskog, dels metoder och synsätt kring analyser av samhällsekonomiska effekter.

I förfrågningsunderlaget från 2009, *Utvärdering och socioekonomiskt bokslut Matchning Södertörn* sägs att

”Förutom utvärdering skall fokusering ske på projektets ekonomiska konsekvenser samt att ta fram ett socioekonomiskt bokslut. Uppföljningen kommer här att ske utifrån de

medverkande aktörernas befintliga resurser och kostnader för projektet. Frågor som kan bli föremål för utvärdering är t ex

- Hur kostnaderna för kommunernas introduktionsstöd och Arbetsförmedlingens aktivitetsstöd påverkats under projektperioden
- Hur individens skatteförmåga utvecklats under projektperioden
- Vilka samhällsnyttigheter som eventuellt avlastas av Matchning Södertörn – dels inom olika enheter/förvaltningar på kommunen samt mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och andra aktörer

För flera av dessa faktorer är det först i ett längre perspektiv som det är möjligt att se de direkta effekterna och då kunna avgöra om alternativkostnaderna har förändrats.”

I följeforskarnas rapport sägs om bokslutet att:

”Vi kommer dock att göra ett socialt bokslut över projektet när det har avslutats. I detta bokslut kommer vi att göra en samhällsekonomisk värdering av projektet – så långt underlaget håller.”

Uppdraget avseende följeforskning och det socioekonomiska bokslutet skrevs inför projektstarten. Efter hand har projektet förtydligats, förutsättningarna ändrats och projektet successivt anpassats till den förändrade omvärlden. Det innebär att resultatet inte är helt jämförbart över tiden. En viktig förändring som påverkat projektet är den överföring av ansvaret för nyanlända flyktingar till Arbetsförmedlingen som skedde från och med den 1 december 2010. Det innebär att deltagande i MS även erbjöds personer som kommit till kommunerna upp till 7 år tidigare (se vidare följeforskningen).

En annan viktig faktor som påverkat arbetet i projektet är att MS startades under en högkonjunktur då efterfrågan på arbetskraft var stor. Det väsentligt försämrade konjunkturen har givetvis försvårat arbetet med att hitta nya och lämpliga arbetstillfällen. De ändrade förutsättningarna under projektets gång försvårar uppföljning och utvärdering av MS. Arbetssättet inom projektet har också utvecklats successivt. T.ex. fanns det nuvarande mentorprogrammet, som har visat sig vara positivt, inte med från början i projektet.

Det tillgängliga underlaget för att fullt ut genomföra ett socioekonomiskt bokslut för MS har sina begränsningar. T.ex. är de statistikbaser som byggts upp inom MS utformade i första hand för utifrån de redovisningskrav ESF och Tillväxtverket ställer. En förutsättning för att göra en utvärdering av MS hade varit om projektets resultat hade kunnat ställas mot en kontrollgrupp. En sådan efterlystes av följeforskarna i inledningen av projektet, men kom inte till stånd då detta inte bedömdes möjligt. Svårigheterna med att hitta en kontrollgrupp förklaras bl.a. av att urvalet av deltagare till MS inte skedde slumpmässigt, utan utifrån en bedömning av vilka personer som bedömdes ha störst möjligheter att få ett jobb. Denna bedömning grundades främst på kunskaper i svenska och det intresse personerna själva uttryckte av att snabbt få ett arbete. Projektets innehåll har varit avgränsat till arbetsmarknadspolitiska åtgärder och det kan antas att mer resurskrävande personer har valts bort till förmån för personer som ansetts stå närmare arbetsmarknaden.

I avsaknad av kontrollgrupp har vi som jämförelsematerial i det socioekonomiska bokslutet använt befintlig statistik från Arbetsförmedlingen. Statistiken avser nyanlända flyktingar dels i hela landet, dels i Stockholms län, som lämnat arbetsförmedlingen efter högst 6 månader, dvs. motsvarande den maximala tiden för deltagande i MS. Givetvis kan skillnaderna vara relativt stora när det gäller gruppernas sammansättning, men vi bedömer att jämförelsen ändå är av relevans när annat jämförelsematerial saknas. Urvalet av deltagare till MS bör dock innebära en fördel i förhållande till gruppen nyanlända flyktingar som helhet.

Deltagandet i MS har varit helt frivilligt. Normalt sett innebär frivilligt deltagande i en grupp att de personer som berörs är mer motiverade än de som inte sökt sig till gruppen av eget intresse. Även detta kan antas ha påverkat resultatet positivt¹.

Det finns en rad svårigheter förenade med att utvärdera sådant som förstärkta förmedlingsinsatser av MS typ. Många av svårigheterna har behandlats av IFAU (Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering), t.ex. i rapporten Arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättning och arbetslöshet - översikt. Där menar man att förstärkt förmedlingsverksamhet förefaller vara en bra metod för att få tillbaka långtidsarbetslösa i arbete. Man menar vidare att i tider av hög arbetslöshet är det inte säkert att den här typen av åtgärd fungerar lika bra.

Arbetet har bedrivits i fyra team – Huddinge, Botkyrka/Salem, Södertälje och Tullinge/Haninge/Nykvarn – i samarbete mellan berörda kommuner och arbetsförmedlingskontor. Arbetet har bedrivits självständigt inom varje team, med gemensamma återrapporteringskrav till projektledningen. Det innebär att såväl gruppammansättningar som arbetssätt var varierat mellan teamen.

I bokslutet fokuseras på hur kommunerna ekonomiskt påverkats av MS-insatsen på kort sikt med vissa beräkningar även för arbetsförmedlingen. Resultatet kan bara mätas vid projektslut och 90 dagar efter det deltagarna lämnat projektet. Det kan antas att förutom subventionerade anställningar och deltagande i arbetsmarknadsprogram så har aktiviteter inom MS, såsom mentorprogram, positivt bidragit till att underlätta flyktingarnas framtida anställningsmöjligheter. Inom projektet har det även ett antal nya arbetstillfällen skapats, vilket på sikt är positivt för tillväxten i regionen.

¹ Detta tas bland annat i upp rapporten "Arbetsstorget för erfarna"

2. ARBETSLÖSHETENS KOSTNADER

Som framgår av delrapport 1, MS Utvärdering/följeforskning, tog de åtta kommunerna under perioden 1996-2009 emot sammanlagt ca 15 000 flyktingar.

För nyanlända flyktingar att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden är ofta en flerårig process. Av invandrarna med mottagningsår 2002 var efter tre år i landet ca 31 % av männen och knappt 15 % av kvinnorna sysselsatta². Efter fem år var ca 52 % av männen och drygt 29 % av kvinnorna sysselsatta. Detta innebär att efter fem år var fortfarande ca 58 % arbetslösa (enligt prop. 2009/10:60). Mediantiden från det en nyanländ flykting blivit folkbokförd till dess att personen kommit ut i sysselsättning ligger på ca 10 år för kvinnor och drygt fem år för män.

Tabell 1: Antal flyktingar och andel sysselsatta åren efter mottagningen (mottagningsår 2006, åldrarna 20-64)³

Kommun	Antal år efter mottagning					
	År 1		År 2		År 3	
	Antal	Andel sysselsatta, %	Antal	Andel sysselsatta, %	Antal	Andel sysselsatta, %
Huddinge	283	27	289	38	282	40
Botkyrka	312	33	302	42	315	46
Salem	20	15	16	19	17	18
Haninge	123	34	140	48	158	50
Tyresö	18	61	20	50	20	65
Nykvarn	-	-	-	-	-	-
Nynäshamn	28	32	29	41	29	45
Södertälje	745	12	754	23	764	27
Stockholms län	4 270	27	4 219	39	4 226	40

Av tabellen kan man utläsa att av de flyktingar som anlände år 2006 till Stockholms län saknade 60 % fortfarande arbete efter tre år. Skillnaderna mellan Södertörnskommunerna var relativt stora där t.ex. 18 % var sysselsatta i Salem medan motsvarande siffra var 65 % i Tyresö. Inom ramen för det socioekonomiska bokslutet har det inte funnits utrymme att analysera skillnaderna mellan de olika kommunerna. Det kan finnas skäl att anta att man tillämpar olika principer i de olika kommunerna. Vissa kommuner kan t.ex. välja att erbjuda flyktingarna en subventionerad anställning istället för att betala ut ekonomiskt bistånd. Andra

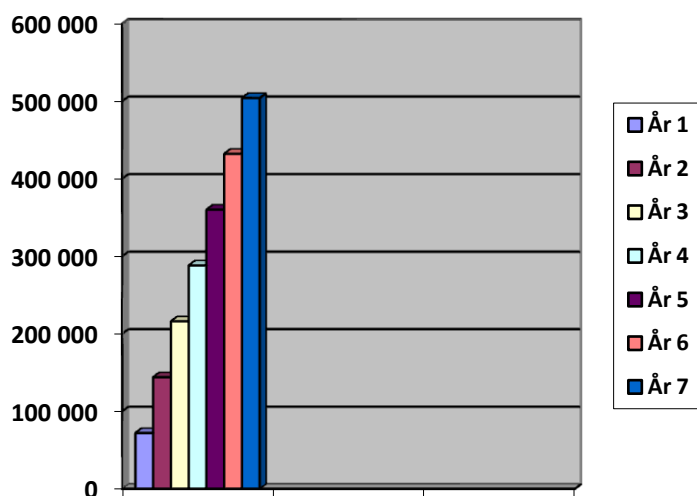
² Med sysselsatt avses personer i arbete, med eller utan lönebidrag eller anställningsstöd.

³ Källa: Flykting i Stockholms län. Så gick det sedan. Rapport 2011:20, Länsstyrelsen i Stockholms län.

faktorer som påverkar kan vara flyktinggruppens sammansättning och arbetsmarknaden i den enskilda kommunen.

För nyanlända flyktingar (innan den 31 december 2010) avgör kommunen själv om den ska betala ut introduktionsersättning eller ekonomiskt bestånd. Kommunen avgör även hur stor introduktionsersättningen ska vara, medan försörjningsstödet storlek delvis bestäms av regeringen (riksnormen). Ett villkor för att en flykting ska få introduktionsersättning är att han eller hon förbinder sig att följa en introduktionsplan som fastställs av kommunen tillsammans med den enskilde. De som kan erhålla introduktionsersättning är personer med uppehållstillstånd och som är mottagna i kommunen. Introduktionsersättningen räknas inte som skattepliktig inkomst. Ersättningen kan erhållas i maximalt 24 månader. I bokslutsberäkningarna använder vi 6 000 kronor per månad som schablon för att beräkna kommunernas kostnader per individ. Det betyder att en nyanländ flykting kostar kommunen ca 72 000 kr per år (utan hänsyn tagen till statens schablonersättning per flykting till kommunerna och till eventuellt bostadsbidrag).

Tabell 2: Ackumulerade kostnader för ekonomiskt bistånd till en flykting vid arbetslöshet under 7 år (oförändrat penningvärde)

En arbetslöshet som varar i 7 år innebär en kostnad på ca 504 000 kr (i oförändrat penningvärde). Insatser för att förkorta tiden i arbetslöshet och på olika sätt underlätta för de utrikesfödda att komma i arbete, kan alltså innebära betydande besparingar om de är framgångsrika. I Södertörnskommunerna pågår, förutom MS, flera parallella projekt som på olika sätt syftar till att minska arbetslösheten.

3. EKONOMI

MS finansieras av Södertörnskommunerna, Arbetsförmedlingen samt med bidrag från ESF och ERUF. Kommunernas insatser består av kontant finansiering, introduktionsersättningar, försörjningsstöd och arbetstid. Arbetsförmedlingen finansierar dels aktivitetsstöd, dels subventionerade anställningar.

Tabell 3: Finansiering av MS mars 2009 – december 2012(tkr)

Part/insats	Arbetskraftsdelen	Näringslivsdelen
Kommunerna	24 796	10 703
varav kontant finansiering	2 386	3 132
varav introduktionsersättning och försörjningsstöd	16 004	
varav arbetstid	6 406	7 571
Arbetsförmedlingen	15 002	
varav subventionerade anställningar	5 914	
varav aktivitetsstöd	6 937	
varav arbetstid	2 151	
ESF, bidrag	11 070	
ERUF, bidrag		6 822
SUMMA	50 868	17 525
MS, TOTALT	68 393	

Källa: Som underlag för våra beräkningar har vi använt ekonomisk redovisning från projektet: Redovisning Matchning Södertörn – Arbetskraft/Näringsliv, t o m december 2011 samt löpande uppgifter från projektet. För vissa kommuner saknas uppgifter för delar av perioden: Nynäshamn, maj-december 2011. Tyresö oktober-december 2011 och Salem juni 2010-december 2011.

I nedanstående tabell (tabell 5) har vi fördelat kostnaderna avseende arbetskraftsdelen, i enlighet med tabell 3, dels per deltagare totalt, dels per deltagare och månad. Vi har valt att fördela kostnaden på de 571 personer som hade lämnat MS senast den 31 december 2011 och utgått ifrån projektiden, dvs. 6 månader.

Tabell 5: Kostnad per deltagare inom arbetskraftsdelen

Kostnad	Per deltagare, totalt, kr	Per deltagare och månad, kr
Kontant finansiering	4 179	697
Introduktionsersättning och försörjningsstöd	28 028	4 671
Arbets tid	11 219	1 870
Kommunerna totalt	43 426	7 238
Subventionerade anställningar	10 357	1 726
Aktivitetsstöd	12 149	2 025
Arbets tid	3 767	628
AF, totalt	26 273	4 379
ESF, bidrag	19 387	3 231
ARBETSKRAFTSDELEN, TOTALT	89 086	14 848

Tabell 5 visar att om man fördelar kommunernas totala kostnader inom arbetskraftsdelen blir kostnaden 43 426 kr per deltagare, vilket motsvarar 3 619 kr per månad under en 6-månadersperiod. Den kontanta finansieringen kostade 4 179 kr per deltagare, dvs. 697 kr per månad och motsvarande kostnader för introduktionsersättning och försörjningsstöd var 28 028 kr respektive 4 671 kr/månad. Kostnaden för insatt arbets tid uppgick till 11 219 kr per deltagare, dvs. 1 870 kr/månad. De totala kostnaderna för arbetskraftsdelen inom MS (inklusive Arbetsförmedlingens kostnader och bidrag från ESF), uppgick per den 31 december 2011 till 50 868 tkr, vilket motsvarar 89 086 kr per deltagare och 11 229 kr/månad under 6 månader.

Inom näringslivsdelen hade den 31 december 2011 totalt 1 329 företag kontaktats. Dessa kontakter hade lett till 289 rekryteringsuppdrag. Enligt projektledningens bedömning överskattade företagen sannolikt rekryteringsbehovet och av rekryteringsuppdragen tillsattes totalt 132. Av dessa kom 113 personer från projektet. Antalet nyskapade arbetstillfällen uppgick vid årsskiftet till 109 st.

I tabell 6 redovisas näringslivsdelens kostnader fördelade dels per nyskapat sysselsättningstillfälle (109), dels per tillsatt sysselsättningstillfälle inom projektet (113).

Tabell 6: Kostnad per sysselsättningstillfälle i projektet

	Per nyskapat sysselsättningstillfälle, kr	Per tillsatt sysselsättningstillfälle i MS, kr
Kontant finansiering	28 734	27 717
Arbets tid	69 458	67 000
Kommunerna totalt	98 193	94 717
ERUF, bidrag	62 587	60 372
NÄRINGS LIVSDELEN, TOTALT	160 780	155 088

Av tabell 6 framgår att om man fördelar kommunernas totala kostnader för näringslivsdelen (10 703 tkr) per nyskapat sysselsättningstillfälle, blir kostnaden 98 193 kr. Huvuddelen av kommunernas redovisade kostnader utgörs av redovisad arbetstid. Om man bara ser till kommunernas kontanta finansiering i näringslivsdelen, var kostnaden per nyskapat sysselsättningstillfälle 28 734 kr. De totala kostnaderna för näringslivsdelen i projektet, inklusive bidrag från ERUF, uppgick till 160 780 kr per nyskapat sysselsättningstillfälle.

4. RESULTAT

4.1 Jämförelse MS – Arbetsförmedlingen

Som nämndes i kapitel 1.2 upprättades ingen referensgrupp för MS i inledningen av projektet då detta inte bedömdes möjligt. För att ändå göra någon form av jämförelse har vi valt att använda befintlig statistik från Arbetsförmedlingen (se tabell 3). Uppgifterna avser alla nyanlända flyktingar som varit inskrivna hos arbetsförmedlingen i Stockholms län under perioden 1 augusti 2010 till 31 december 2011 och som lämnat arbetsförmedlingen efter högst 6 månader. I gruppen ingår även deltagarna i MS, som är inskrivna hos arbetsförmedlingen under projektet. För MS avses alla som lämnat projektet senast den 31 december 2011, dvs. efter högst 6 månader.

Den redovisade perioden för arbetsförmedlingen är något kortare än den för Matchning Södertörn. När det gäller jämförbarheten mellan de olika grupperna, är den gemensamma nämnaren att de både avser nyanlända flyktingar. Det kan alltså finnas betydande skillnader vad gäller förutsättningarna för att komma ut på den svenska arbetsmarknaden, t.ex. när det gäller utbildningsbakgrund och kunskaper i svenska språket.

Tabell 7: Jämförelse Arbetsförmedlingen – Matchning Södertörn, orsak till att nyanlända flyktingar skrivits ut/lämnat projektet

	Hela landet		Varav Stockholms län		Varav Matchning Södertörn	
Orsak	Antal	Andel, %	Antal	Andel, %	Antal	Andel, %
Arbete utan stöd	3 272	8	1 321	11	58	10
Arbete med stöd	4 930	11	1 763	15	156	27
Program med aktivitetsstöd	14 532	34	3 765	32	92	16
Övrigt	20 174	47	5 034	42	265	46
Totalt	42 908	100	11 883	100	571	100

I statistiken från MS särredovisas de personer som lämnat projektet för regelrätta studier. Av de 571 deltagarna var det 41 personer som gick till reguljära studier. Eftersom motsvarande uppgift inte finns i arbetsförmedlingens statistik, har dessa personer redovisats inom gruppen övrigt. I gruppen övrigt ingår även de som lämnat arbetsförmedlingen respektive MS i arbetslöshet eller där annan aktivitet inte uppges.

När det gäller de som gått vidare till en anställning utan stöd, kan man konstatera att utfallet för MS är något högre än för arbetsförmedlingen i hela landet (10 % jämfört med 8 %) medan andelen är något lägre i förhållande till Stockholms län som helhet (11 %). För de nyanlända som lämnade för en subventionerad anställning är skillnaden större. Där är MS andel 27 %, jämfört med 11 % för arbetsförmedlingen i hela landet och 15 % i länet som helhet. När det gäller de som lämnade till program med aktivitetsstöd är skillnaderna de omvända, dvs. MS har en lägre andel (16 %) i förhållande både till hela arbetsförmedlingen och i länet (32 %).

5. BOKSLUT

Som tidigare redovisats innebär arbetslösheten bland nyanlända flyktingar betydande kostnader för kommunerna. MS innebär att Södertörnskommunerna gör en kraftsamling för att snabba på nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Detta som ett led i att öka tillväxten på Södertörn.

Kommunernas kostnader för nyanlända flyktingar innan projektet är främst ekonomiskt bistånd. Biståndet beräknas utifrån en schablon på 6 000 kr/månad. Då har hänsyn inte tagits till eventuella bostads- och vårdnadsbidrag.

Våra beräkningar grundar sig på de 571 deltagare som lämnat MS per den 31 december 2011. För dessa personer var därmed den totala månadskostnaden för kommunerna före MS 3 426 000 kr (571 x 6 000 kr). Se underlag för beräkningar i bilaga 1.

Fram till den 31 december 2011 hade kommunerna satsat totalt 35 499 tkr, varav 24 796 tkr gick till arbetskraftsdelen och 10 703 tkr till näringslivsdelen. Kommunernas andel av den totala kostnaden för MS på 68 393 tkr var ca 52 %.

Tabell 8: Andel av kostnaderna för MS per aktör

Aktör	Kostnad, tkr	Andel, %
Kommunerna	35 499	52
Arbetsförmedlingen	15 002	22
ESF/ERUF	17 892	26
Summa	68 393	100

Deltagarna efter MS

De nyanlända flyktingarna deltar i Matchning Södertörn i högst sex månader. Av de 571 personer som hade lämnat projektet senast den 31 december 2011 har:

- 58 personer (10 %) arbete utan stöd
- 59 personer (10 %) instegsjobb
- 97 personer (17 %) nystartsjobb
- 41 personer (7 %) studerar
- 92 personer (16 %) deltar i arbetsmarknadsprogram
- 148 personer (26 %) har lämnat MS utan att kunnat matchas till något jobb eller annan sysselsättning
- 76 personer (13 %) har avslutat sin kontakt med projektet av annan anledning, t.ex. flytt- och föräldraledighet. Vidare information saknas.

Tabell 9: MS och 5 deltagarfall

För att få en uppfattning om hur MS kunde gestalta sig för deltagarna valde vi ut att följa fem deltagare. Slumpmässigt valde vi deltagare som fått subventionerad anställning, arbetslös, reguljärt arbete, avbrutit MS, studier.

	Utbildningsbakgrund	MS					Lämnar MS	Efter 90 dagar
		Antal dagar	Aktiviteter (exempel)	Ekonomiskt bistånd	Ersättning Arbetsförmedlingen	Summa bistånd och ersättning		
Samir	Eftergymnasial utbildning	72	Kurs, företagsbesök, utbildning, handledning praktik, eget arbete	2 månader med i genomsnitt 8 257 kr/månad	3 månader med i 9 538 kr/månad	45 128 kr	Subventionerad anställning	Nystartsjobb
Igor	Gymnasial utbildning	183	Praktik, SFI (heltid)	6 månader med i genomsnitt 3 573 kr/månad	6 månader med i genomsnitt 4 795 kr/månad	50 208 kr	Skrivs in i Arbetsförmedlingen	Arbetslös
Alex	Högst grundskole-utbildning	20	-	-	-	-	Reguljärt arbete	Anställning
Hanna	Eftergymnasial utbildning	129	Meritportfölj, blanketter, SFI, eget jobbsökeri	4 månader med i genomsnitt 5 998 kr/månad	3 månader med i genomsnitt 5 998 kr/månad	41 986 kr	Avbryter MS (annan orsak)	Arbetslös
Sanna	Högst grundskole-utbildning	126	Introduktion, samtal, eget arbete, meritportfölj, stormöte, avslutning	5 månader med i genomsnitt 7 747 kr/månad	-	38 735 kr	Studier	Studier

I nedanstående tabell har vi beräknat den kommunala nyttan utifrån ovanstående sammanställning av vad deltagarna gör efter MS. I avsaknad av uppgifter om vilka arbetsgivare deltagarna har efter MS, har vi i våra beräkningar valt att utgå från att hälften av de olika anställningarna finns i privat sektor och den andra hälften inom den kommunala sektorn. I bilaga 2 finns beräkningsunderlag, som bl.a. visar skillnaderna för kommunernas kostnader beroende på om anställningen sker i privat eller i kommunal regi.

Tabell 10: Kommunal nytta per månad av MS – jobben fördelade 50/50 mellan privat och offentlig sektor (tkr).

	Arbete utan stöd (privat/offentligt) (29/29)	Arbete Med stöd/ instegsjobb (29/30)	Arbete med stöd/ nystartsjobb (49/48)	Reguljära studier (41 pers)	Arbetsmarknadsprogram (92 pers)	Arbetslösa m.fl. (224 pers)
Kostnader lön arb.givaravgift	- 580 (29 pers) - 182	- 525 (30 pers) - 163	- 1 008 (48 pers) - 317			- 1 344
Intäkter/ minskade kostnader (ek bistånd)	348 (58 pers)	354 (59 pers)	582 (97 pers)	246	552	
Intäkter skatt subvention	246 (58 pers)	207 (59 pers) 420 (30 pers)	407 (97 pers) 633 (48 pers)			
Nytta	-168	259	298	246	552	-1 344

Den socioekonomiska nyttan för kommunerna blir enligt denna beräkning - 157 000 kr/månad. Den kraftiga subventionen av såväl instegs- som nystartsjobb innebär att den positiva nyttan blir stor. De kraftiga subventionerna kan ses som motiverade för att ge nyanlända erfarenhet av arbetsmarknaden och därmed förkorta tiden i arbetslöshet. Som redovisades i kapitel 3 är den genomsnittliga tiden i arbetslöshet 7 år. Åtgärder som kan förkorta den perioden har därmed stor betydelse.

Anledningen till att arbete utan stöd har en negativ nytta är att anställning i den kommunala sektorn medför kostnader för lön och arbetsgivaravgift.

Tabell 11: Kostnad per månad efter MS – jobben fördelade 50/50 mellan privat och offentlig sektor (tkr).

	Arbete utan stöd	Arbete med stöd/ instegs-jobb	Arbete med stöd/ nystarts-jobb	Reguljära Studier	Arbetsmarknadsprogram	Arbetslösa o dyl
Kostnader						
Lön	- 580	- 525	- 1 008			- 1 344
Arb.giv. avgift	- 182	- 163	- 317			
Intäkter						
Skatt	246	207	407			
Subvention		420	633			
Summa	-516	- 61	- 285			-1 344

Summa kommunala kostnader efter MS för de 571 deltagarna	2 206 000 kr/månad
Summa kommunala kostnader före MS för de 571 deltagarna	3 426 000 kr/månad
Minskade kostnader efter MS	1 220 000 kr/månad
Kommunernas totala kostnader för MS (exkl. arbetstid)	21 522 000 kronor

Med en minskad kostnad på ca 1,2 milj. kr per månad, kommer kommunerna att på 1,5 år att kunna räkna hem sina kostnader för satsningen i MS. Detta utifrån deltagarnas sysselsättning/aktiviteter vid slutpunkten för MS. Kan dessutom fler nyanlända med hjälp av arbete med stöd, företrädesvis nystartsjobb i det privata näringslivet, är det möjligt för kommunerna att reducera sina kostnader och erhålla en positiv socioekonomisk nytta.

Som en effekt av MS har kommunerna reducerat kostnaderna för ekonomiskt bistånd från 3 426 000 kr/månad till 1 344 000 kr/månad.

Tabell 12: Kostnader för ekonomiskt bistånd totalt per månad, kr

Före MS	3 426 000
Efter MS	1 344 000
varav arbetslösa	888 888
varav 76 personer okänt	456 000
Minskad kostnad/mån kr	2 082 000

Samhällsekonomisk effekt

En beräkning av de totala samhällsekonomiska effekterna förutsätter en mängd information och fakta som det varken har funnits tid eller möjligheter att ta fram inom ramen för vårt uppdrag. Trots begränsad kunskap om hur förhållandena för deltagarna förändras på arbetsmarknaden har vi sökt svar på frågan hur länge deltagarna måste vara i arbete för att kostnaderna ska täckas av intäkterna.

Kostnadsfördelning per månad efter MS (jobb 50/50)

Aktör		Arbete utan stöd	Arbete med stöd /instegsjobb	Arbete med stöd /nystartsjobb	Reguljära studier	Arbetsmarknadsprogram	Arbetslöshet o dyl.
Kommunerna	kostnad	762	688	1 325	-	-	1 344
	intäkt	246	627	1 040	-	-	
	summa	-516	-61	-285			-1 344
Arbetsförmedlingen	kostnad	-	826	1 280	-	451	-
	Intäkt	-	-	-	-	-	-
	summa		-826	-1 280		-451	
CSN	kostnad	-	-	-	246	-	-
	Intäkt	-	-	-	-	-	-
	summa				-246		

Kostnadsfördelning före och efter MS (jobb 50/50), tkr.

Aktör	Före MS	Efter MS
Kommunerna	-3 426	-2 206
Arbetsförmedlingen	-	-2 557
CSN	-	- 246

De totala samhälleliga kostnaderna för MS är närmare 70 miljoner kronor.

Samhällets intäkter består av värdet av deltagarnas produktion. Förhållanden vid slutpunkten för MS ligger till grund för beräkningarna av produktionsvärdet.

Beräkning av individernas produktionsvärde:

Medellön (-ev subvention)	58 pers x 22 400 kr 59 pers x (17 500 – 14 000)kr 97 pers x (21 000 – 13 196)kr
Lönebikostnad	40 procent
Moms	25 procent

Deltagarnas samlade produktionsvärde (efter avdrag för kostnader för subventioner) blir ca 4 miljoner kronor månad (3 959 704 kr per månad).

Med antagandet att alternativet till MS är arbetslöshet krävs att de 214 deltagarna arbetar i uppemot 1,5 år för att intäkterna ska täcka kostnaderna.

6. SLUTSATSER

Grunden för projektet Matchning Södertörn (MS) är det regionala utvecklingsprogram, som åtta kommuner på Södertörn beslutade om hösten 2007. Projektet innehåller en arbetskraftsdel och en näringslivsdel. Den övergripande ambitionen har varit att på olika sätt underlätta och påskynda nyanländas flyktingars inträde på arbetsmarknaden.

Den mest centrala slutsatsen i vår rapport är att långvarig arbetslöshet medför betydande kostnader för kommunerna. Varje månad som tiden i arbetslöshet kan reduceras är därmed av betydelse.

MS har varit mer framgångsrikt i att matcha deltagarna till arbete, med eller utan stöd, jämfört med Arbetsförmedlingen som helhet såväl i länet som i hela landet. I vilken utsträckning det riktade urvalet av deltagare i MS haft betydelse i sammanhanget går inte att avgöra.

I förhållande till de sju år som det i genomsnitt tar för en nyanländ flykting att komma i arbete är sex månader, som varit begränsningen i projektet, en kort tid. Sannolikt hade det varit möjligt att matcha fler av deltagarna till arbete eller annan aktivitet om perioden varit längre.

En senare uppföljning av deltagarnas arbetslivssituation, kommer förmodligen att visa på större nytta och förhoppningsvis ett mer positivt utfall i det socioekonomiska bokslutet då deltagandet i MS stärkt deltagarnas förutsättningar för att komma ut på arbetsmarknaden snabbare än vad som annars skulle varit fallet.

MS har inneburit att kommunernas kostnader för de 571 deltagarna har reducerats efter tiden i projektet. Kostnadsminskningen har beräknats till ca 1,2 miljoner kronor per månad. Det är således möjligt för kommunerna att på ungefär 1,5 år sikt räkna hem kostnaderna för satsningen i MS.

MS har dessutom minskat kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd per månad med totalt 2 082 000 kronor.

I MS-satsningen ligger en omfördelning av kostnader mellan olika aktörer i samhället. Samtidigt som kommunernas kostnader har minskat, har Arbetsförmedlingens åtagande för subventionerade anställningar och arbetsmarknadsprogram ökat. Detta får anses vara en rimlig utveckling, då arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvarsområde.

Det ökade produktionstillskottet, som följer med fler personer i arbete, är betydelsefullt för att på sikt bedöma lönsamheten i den totala samhällsliga kostnaden på närmare 70 miljoner kronor för MS-projektet.

MS har troligen stärkt deltagarnas förutsättningar för att komma ut på arbetsmarknaden snabbare än vad som annars skulle varit fallet. Det nära samarbetet mellan kommunerna och de olika arbetsförmedlingskontoren inom ramen för projektet har sannolikt underlättat möjligheten att matcha deltagarna mot lämpliga arbetstillfällen. MS-satsningen kan antas ha inneburit att förmedlarna fått mer tid för de arbetssökande och därmed sannolikt haft bättre

möjligheter att identifiera vilka åtgärder som bäst kan leda till ett arbete. Ett fortsatt nära samarbete mellan kommuner och arbetsförmedling borde även i framtiden underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Nyttillkommande sysselsättningstillfällen i privata näringslivet, som kommit till inom projektets näringslivsdel, är av nytta för såväl kommunerna som för samhället i stort.

Vi har inte belyst de sociala aspekterna, t.ex. att MS kan bidra till att bryta ett socialbidragsmönster. Undersökningar om hur omgivningen påverkar individen visar att om bidragstagandet är högt, ökar sannolikheten att individen kommer att försörja sig med hjälp av ekonomiskt stöd från kommunen.

Bilagor

BILAGA 1 Utgångspunkter för beräkningar

Ekonomiskt bistånd: 6 000 kronor (försörjnings- och introduktionsstöd). 6 000 kronor per månad och deltagare är ett genomsnitt av biståndet för flyktinghushåll åren 2009 och 2010. Mellan dessa år har biståndet minskat, vilket kan vara en effekt av utfasningen av introduktionsstödet som en följd av regeländringen den 1 december 2010. Genomsnittet antas eliminera en sådan effekt.

Kommunen avgör själv om den ska betala ut introduktionsersättning eller ekonomiskt bestånd. Kommunen avgör även hur stor introduktionsersättningen ska vara, medan försörjningsstödet storlek delvis bestäms av regeringen (riksnormen). Ett villkor för att en flykting ska få introduktionsersättning är att han eller hon förbinder sig att följa en introduktionsplan som fastställs av kommunen tillsammans med den enskilde. De som kan erhålla introduktionsersättning är personer med uppehållstillstånd och som är mottagna i kommunen. Introduktionsersättningen räknas inte som skattepliktig inkomst. Ersättningen kan erhållas i maximalt 24 månader. Instegsjobb ska stimulera anställningar av nyanlända personer med uppehållstillstånd som har svårigheter att få reguljärt arbete. Insatsen ska innehålla svenskundervisning (SFI eller motsvarande) och viss handledning. Subventionsgraden är 80 procent av lönekostnaden. Maxbelopp per dag 800 kr, max 17 600 kr per månad. Den möjliga tiden i instegsjobb är 24 månader.

Aktivitetsstöd: 223 kronor/dag X 22 dagar = 4 906 kronor/månad

Skatt: 33 procent på en medellön för privatanställd arbetare 22 400 kr/månad. Skattesatsen för kommunerna ligger i spannet 32.51 – 33.50

Studiebidrag: 2 796 kronor

Instegsjobb: Instegsjobb ska stimulera anställningar av nyanlända personer med uppehållstillstånd som har svårigheter att få reguljärt arbete. Insatsen ska innehålla svenskundervisning (SFI eller motsvarande) och viss handledning. Subventionsgraden är 80 procent av lönekostnaden. Maxbelopp per dag 800 kr, max 17 600 kr per månad. Den möjliga tiden i instegsjobb är 24 månader. Tiden i instegsjobb kvalificerar vidare för nystartsjobb. Medellön för instegsjobb 17 500 kr/månad.

Nystartsjobb: Till personer som fyllt 20 år, varit arbetslösa en längre tid och vid beslutstillfället är arbetslös och anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen och inom de senaste tre åren beviljats uppehållstillstånd eller uppehållskort. Subventionsgraden för personer över 26 år motsvarar ersättningen för två arbetsgivaravgifter och för personer mellan 20-26 motsvarar ersättningen en arbetsgivaravgift. För nyanlända invandrare kan stödet lämnas i högst tre år från tidpunkten för beslut om uppehållstillstånd. Anställningen omfattas av LAS. Den möjliga tiden i nystartsjobb är 36 månader. Nystartsjobb är a-kassegrundande. Medellön för nystartsjobb (drygt) 21 000 kr.

Arbetsgivaravgift: 31, 42 procent

BILAGA 2 Kommunal nytta per månad av MS

Kommunal nytta per månad av MS - samliga arbeten i privat sektor

	Arbete utan stöd	Arbete med stöd/ instegsjobb	Arbete med stöd/ nystarts-jobb	Reguljära studier	Arbetsmarknadsprogram	Arbetslösa o dyl
Kostnader	-	-	-	-	-	1 344 000
Intäkter/ minskade kostnader (ek bistånd)	348 000	354 000	582 000	246 000	552 000	
Skatteintäkt	209 840	206 500	407 400	-	-	
Nytta	557 840	560 500	989 400	246 000	552 000	-1 344 000

Summa nytta: 1 561 740 kr/månad

I beräkningarna i tabellen ovan har vi antagit att samtliga arbetstillfällen utan eller med stöd förlagts till den privata sektorn. Dock är det sannolikt så att framför allt många instegs- och nystartsjobb finns inom den kommunala sektorn. För att illustrera skillnaderna i nytta har vi i tabellen nedan utgått ifrån att såväl arbetena utan eller med stöd finns inom den kommunala sektorn.

Kommunal nytta per månad av MS – samtliga arbeten inom offentlig sektor

	Arbete utan stöd	Arbete med stöd/ instegs-jobb	Arbete med stöd/ nystarts-jobb	Reguljära studier	Arbetsmarknadsprogram	Arbetslösa o dyl
Kostnader Lön Arb.giv. avgift	1 160 000 364 472	1 032 500 324 441	2 037 000 640 006		- -	1 344 000
Intäkter/ minskade kostnader (ek bistånd)	348 000	354 000	582 000	246 000	552 000	
Intäkter Skatt Subvention	232 000 -	206 500 826 000	407 400 1 280 012			
Nytta	-944 472	-163 784	-407 594	246 000	552 000	-1 344 000

Summa nytta: - 2 061 850 kr/månad

Källor

Fyra räknesätt och ett bokslut. Handbok i Socioekonomiskt bokslut. Nutek. Nilsson och Wadeskog

Ekonomiskt bistånd årsstatistik 2009, Socialstyrelsen

Ekonomiskt bistånd årsstatistik 2010, Socialstyrelsen

Lönerapport 2011, Landsorganisationen i Sverige

Subventionerade anställningar, Statskontoret 2011:34

www.migrationsverket.se, Statliga ersättningar – mottagna före 1 december 2010

Rapport 2011:20, Länsstyrelsen i Stockholms län: Flykting i Stockholms län. Så gick det sedan...

Statistik från Arbetsförmedlingen

Regeringens proposition 2009/10:60 Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd

Arbetsmarknadspolitikens effekter på sysselsättning och arbetslösheten översikt. IFAU rapport 2011:7

Påverkas socialbidragsberoende av omgivningen? IFAU rapport 2005:3

Leder nystartsjobben till högre sysselsättning. IFAU rapport 2012:6

Arbetsstorget för erfarna, AB effektivitetsrevision-Åke Dahlberg